

NORGES HØYESTERETT

Den 13. september 2022 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Kallerud, Bergsjø og Steinsvik i

HR-2022-1749-U, (sak nr. 22-103739STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A

(advokat Ken Olav Warth)

mot

Påtalemyndigheten

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder lagmannsrettens lovanvendelse og straffutmåling i dom for blant annet motarbeiding av rettsvesenet, hensynsløs atferd og brudd på besøksforbud.
- (2) Nord-Troms og Senja tingrett avsa 26. september 2021 dom med slik domsslutning:
 - «1. A, født 00.00.1973 dømmes for overtredelse av
 - straffeloven § 168
 - straffeloven § 263
 - straffeloven § 266
 - straffeloven § 343
 - politiloven § 30 nr. 1, jf. § 5
 - vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 6 annet leddtil en straff av fengsel i 40 dager som utsettes med en prøvetid på 2 år, jf. straffeloven § 34.
 - Varetekt kommer til fradrag i straffen med 1 dag, jf. straffeloven § 83.
 2. A, født 00.00.1973, frifinnes for overtredelse av straffeloven § 157 første ledd, jf. annet ledd.
 3. A, født 00.00.1973, dømmes til å betale saksomkostninger til det offentlige på 5 000 kroner.»
- (3) Dommen ble avsagt under dissens, idet fagdommeren mente det var bevismessig grunnlag for å domfelle A også for overtredelse av straffeloven § 157 første ledd, jf. andre ledd.
- (4) Påtalemyndigheten anket dommen hva gjaldt frifinnelsen. Anken gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet.

- (5) A anket over domfellelsen for overtredelse av straffeloven §§ 168, 266, 263 og 343 samt politiloven § 30 nr. 1, jf. § 5. Anken gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet.
- (6) Lagmannsretten henviste påtalemyndighetens anke og tiltaltes anke over domfellelsen for overtredelse av straffeloven §§ 168 og 266. For øvrig ble tiltaltes anke ikke fremmet.
- (7) Hålogaland lagmannsrett avsa 19. mai 2022 dom med slik domsslutning:
- «1. A, født 00.00.1973, dømmes for overtredelse av straffeloven § 266, straffeloven § 157 første ledd, jf. annet ledd og straffeloven § 168, sammenholdt med de forhold som er rettskraftig avgjort ved Nord-Troms og Senja tingretts dom av 26. september 2021, til en straff av fengsel i 6 – seks – måneder. Til fradrag tilkommer to dager for utholdt varetekt, jf. straffeloven § 83.
 2. A, født 00.00.1973, dømmes til å betale saksomkostninger til det offentlige med 5 000 – femtusen – kroner for behandlingen av saken i tingretten og 2 500 – totusenfemhundre – kroner for behandlingen av saken i lagmannsretten.»
- (8) A har anket dommen til Høyesterett. Anken gjelder lovanvendelsen og straffutmålingen. Han har anført at den utviste atferden overfor politioverbetjenten hverken rammes av straffeloven § 157 eller § 266. Handlingene går ikke «markert» ut over de ubehageligheter som alminnelig menneskelig samkvem kan medføre. De aktuelle uttalelsene overfor politioverbetjenten kan dessuten vanskelig oppfattes som trusler, og lagmannsretten har satt for lav terskel for hva som omfattes av straffbarhetsvilkåret «annen rettsstridig atferd». Videre er lagmannsrettens utgangspunkt for overtredelsen av straffeloven § 157 for strengt. Den samlede straffen er også for streng.
- (9) *Påtalemyndigheten* har inngitt tilsvaret og gjort gjeldende at det er klart at anken ikke kan føre frem. Det faktum lagmannsretten har funnet bevist, etterlater ingen tvil om at straffeloven § 157 er anvendt korrekt. Den utmålte straffen kan ikke anses å være for streng.
- (10) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at A har ankerett for så vidt gjelder domfellelsen for straffeloven § 157 første ledd, jf. andre ledd ettersom denne delen av anken gjelder et forhold han ble frifunnet for i tingretten, men domfelt for i lagmannsretten. Dette innebærer at anken bare kan nektes fremmet dersom ankeutvalget enstemmig finner det klart at anken ikke kan føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. En nektelsesbeslutning skal begrunnes, jf. § 323 andre ledd andre punktum.
- (11) Saken har sin *bakgrunn* i at politioverbetjent B, som er fornærmet i saken, 16. april 2021 ble innkalt til å møte som vitne i straffesak mot tiltalte A. Straffesaken gjaldt et forelegg for unnlatelse av å følge politiets pålegg og ulovlig bruk av løsøre mv. Samme dag mottok også A innkalling til hovedforhandlingen i saken. Han fikk i denne sammenheng også tilsendt påtalemyndighetens bevisoppgave, der det gikk frem at B skulle møte som vitne.
- (12) På ettermiddagen samme dag parkerte A bilen sin utenfor eiendommen til B og stirret mot Bs hus. A fikk øye på B, og de to hadde blikkontakt i 15 til 20 sekunder før A satte seg inn i bilen og kjørte bort. B ønsket å dokumentere at det var A som hadde vært utenfor huset hans, og han kjørte derfor etter ham. B gjenkjente bilen på parkeringsplassen utenfor en butikk. Han

kjørte ned til parkeringsplassen og stoppet bilen 30 til 40 meter fra der A stod parkert. B tok bilde av bilen og kontaktet politiets operasjonssentral for å verifisere at det var tiltaltes bil. A kom da ut av butikken. Han kjørte bilen raskt frem og sperret utkjørselen for B. Deretter kjørte A opp på siden av Bs bil, tok ned vinduet og sa sint «how are you? You little piece of shit. You fucking idiot. See you soon». A tok deretter opp vinduet og kjørte bort. Etter dette ringte B på nytt til operasjonssentralen og ba om besøksforbud.

- (13) Etter at fornærmede tok kontakt med operasjonssentralen, utferdiget politimesteren i Troms et besøksforbud som ble forkynt for tiltalte på hans bopel 16. april 2021 klokken 20.14. Kort tid etter at besøksforbudet var forkynt, kjørte tiltalte rolig forbi Bs bolig. Han rullet ned vinduet, stirret mot boligen, snudde i enden av gaten og kjørte tilbake.

- (14) *Lovanvendelsesanken* gjelder lagmannsrettens tolkning og anvendelse av straffeloven § 157. Det er særlig gjort gjeldende at terskelen for straffbarhetsvilkåret «rettsstridig atferd» er lagt for lavt. Bestemmelsens første ledd bokstav a har denne ordlyden:

«Med fengsel inntil 6 år straffes den som ved vold, trusler, skadeverk eller annen rettsstridig atferd overfor en aktør i rettsvesenet eller noen av hans nærmeste
a. opptrer slik at det er egnet til å påvirke aktøren til å foreta eller unnlate en handling, et arbeid eller en tjeneste i forbindelse med en straffesak eller en sivil sak, eller ...»

- (15) Domfellelse etter bestemmelsen forutsetter en «rettsstridig atferd» overfor blant annet en aktør i rettsvesenet. Videre er det et vilkår for straff at atferden er «egnet til å påvirke» aktøren til å unnlate eller foreta en handling i forbindelse med en straffesak eller sivil sak. Straffbarhetsvilkårene omtales slik i HR-2019-2384-A:

«(23) Straffeloven § 157 viderefører i det alt vesentlige straffeloven 1902 § 132 a første og andre ledd om motarbeiding av rettsvesenet, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) side 330. Sammenhengen mellom lovens to vilkår fremgår nokså klart av forarbeidene til § 132 a. I høringsbrevet uttalte departementet at pressmidlets karakter ikke burde være et avgjørende kriterium, men at det ‘avgjørende bør være hvilke følger anvendelse av det aktuelle pressmidlet har’, jf. Ot.prp. nr. 40 (1999–2000) punkt 7.3.5.1. Departementet var enig med de høringsinstansene som påpekte at det vil kunne være tilfeldig om virkningen faktisk inntreffer eller ikke, og at straffbarheten derfor ikke burde knyttes til dette. Som det fremgår av punkt 7.3.5.3 mente departementet at det avgjørende bør være om handlingen ‘er egnet til å’ påvirke en aktør i rettsvesenet til å foreta eller unnlate en handling.

(24) Det er ikke tvilsomt at det er vold, trusler og skremmende eller annen negativ atferd som er bestemmelsens praktiske kjerneområde. I Ot.prp. nr. 40 (1999–2000) er det utelukkende slik atferd det fokuseres på. De opprinnelige forslagene til utforming av bestemmelsen var også avgrenset til negative handlinger.

(25) Om valget av det videre begrepet rettsstridig atferd heter det imidlertid i proposisjonen punkt 7.3.5.3:

‘Meningen er ikke først og fremst å innskrenke området for det straffbare, men å utvide det: Formålet er å omfatte handlinger som ikke er straffbare. En annen måte å uttrykke dette på er å bruke ord som ‘utilbørlig’ eller ‘klanderverdig’ atferd ...

...

Det avgjørende ved vurderingen av om handlingen er rettsstridig, er om den fremtrer som uberettiget, slik at det er grunn til å ramme den med straff. Straffebudets formål står da sentralt. Det er også av betydning om det er rimelig

å straffe i det konkrete tilfellet. Dessuten må konsekvensene av at handlingen eventuelt anses som rettmessig trekkes inn. Vil straffebudets effektivitet undergraves?’

(26) Det gis altså anvisning på en formålsrettet tolkning av begrepet rettsstridig atferd. I denne sammenheng brukes rettsstridig synonymt med ‘utilbørlig’ eller ‘klanderverdig’.

(27) I Rt-2007-439 avsnitt 20 uttaler Høyesterett følgende om formålet med § 132a:

‘... Advokat Elden har anført at formålet er å verne aktøren som person. Det er jeg ikke enig i. Av ordlyden i § 132a følger at bestemmelsen gjelder ‘motarbeiding av rettsvesenet’. Bestemmelsen er plassert i kapittel 12 om forbrytelser mot den offentlige myndighet. Det overordnede formål med bokstav a er derfor etter mitt syn å beskytte den offentlige interesse i at aktører i rettssaker, herunder vitner, ikke blir utsatt for utilbørlig påvirkning, jf. også Rt-2002-846 på side 848.’

(28) Av disse kildene kan det utledes at det er den utilbørlige eller klanderverdige påvirkningen av en aktør i rettsvesenet som rammes av straffebestemmelsen.»

- (16) Når tiltaltes uttalelser og handlinger ses i sammenheng, er det klart at lagmannsretten korrekt har lagt til grunn at de beskrevne forholdene er «rettsstridig atferd». Utvalget viser særlig til at også atferd som ikke er straffbar, kan anses som rettsstridig. Det må videre være klart at tiltaltes handlinger objektivt sett var «egnet til å påvirke» politioverbetjent B til å «foreta eller unnlate en handling, et arbeid eller en tjeneste i forbindelse med en straffesak». Selv om uttalelsene tiltalte kom med overfor fornærmede utenfor butikken isolert sett ikke var av de alvorligste, forsterker det alvoret at A oppsøkte Bs adresse to ganger samme dag. Den siste gangen skjedde dette på kveldstid, rett etter at tiltalte hadde fått forkynt besøksforbud overfor fornærmede. Hendelsene fant videre sted samme dag som A hadde mottatt stevning i en straffesak samt bevisoppgave hvor Bs navn fremgikk. I lys av formålet om å beskytte den offentlige interesse i at aktører i rettssaker ikke blir utsatt for utilbørlig påvirkning, er det klart at atferden til A rammes av § 157.
- (17) Anken over lovanvendelsen vil ut fra dette klart ikke føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum.
- (18) Anken gjelder også *straffutmålingen*. Det er gjort gjeldende at lagmannsrettens utgangspunkt på fengsel i «noe i overkant av fire måneder» er for strengt. Spørsmålet om anken over straffutmålingen klart ikke vil føre frem, skal vurderes ut fra om det er et åpenbart misforhold mellom den utmålte straffen og de straffbare handlingene, jf. straffeprosessloven § 344 og blant annet HR-2021-1729-U avsnitt 11.
- (19) Etter ankeutvalgets syn er det ikke noe å si på lagmannsrettens utgangspunkt på fengsel i «noe i overkant av fire måneder» for overtredelsen av straffeloven § 157. Utvalget viser her for det første til avgjørelsen i Rt-2010-1165, hvor Høyesterett tok utgangspunkt i fengsel i fem måneder for et noenlunde sammenlignbart forhold. I den saken hadde domfelte møtt på et vitne, sett ham inn i øynene, klemte rundt sin egen hals og sagt «du er ferdig, ferdig» eller lignende. På samme måte viser avgjørelsen i Rt-2014-346 at lagmannsretten har tatt et forsvarlig utgangspunkt. De avgjørelsene som forsvareren har fremhevet i sitt støtteskriv, gir etter utvalgets syn ikke særlig veiledning for utmålingen i saken her. Avgjørelsene gjelder dels mindre alvorlige forhold, dels saksforhold som ikke er sammenlignbare med vårt. Når

også de andre forholdene som A er domfelt for tas i betraktning, finner utvalget at den samlede straffen på fengsel i seks måneder ikke står i åpenbart misforhold til de straffbare handlingene. Utvalget finner det klart at heller ikke straffutmålingsanken vil føre frem.

- (20) Høyesteretts ankeutvalg finner det på denne bakgrunn enstemmig klart at anken ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Ettersom ankeutvalget enstemmig også finner at anken ikke for noen del gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, gis det ikke samtykke til ankebehandling, jf. § 323 første ledd andre punktum.

S L U T N I N G

Anken nektes fremmet.

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Knut H. Kallerud
(sign.)

Kine Steinsvik
(sign.)